

MÁRTON BÉLA

Porțile sculptate ale preotului reformat din Sovata

Noțiuni-cheie: *KÁLI DÉNES, poarta secuiască sculptată, ornamentele porților secuiști*

În centrul orașului Sovata intrarea în biserică și parohia reformată din anul 1942 au existat două porți secuiști sculptate, lucrate cu mare grijă. Poarta respectivă a stat în fața parohiei în perioada 1942-1991. În 1991 a primit un nou loc, și se află în prezent la intrarea principală a cimitirului reformat. Motivul mutării dat de regretatul preot ANTAL SÁNDOR a fost următorul: poarta îngreuna intrarea camioanelor Olandeze.

RÁDULY JÁNOS

Moara de păsat din 1687 la Sărățeni

Noțiuni-cheie: *Sărățeni, mori de măcinat păsat, nume de locuri*

Din vremuri timpurii nu avem date despre existența unor mori de păsat. Păsatul era obținut în familii, acasă, și s-a obținut în puilețe confecționate din lemn. Există însă un singur document în Regiunea Ocnelor în acest domeniu datat din 1687. Este un document valoros care pe lângă valoarea ei lingvistică deține și o valoare de istorie socio-economică. S-ar putea, că moara de păsat din Sărățeni să fi servit și locuitorii comunelor, satelor și cătunelor înveinate. Cât a funcționat moara respectivă? Răspunsul ne vor da cercetările ulterioare.

FEKETE ÁRPÁD

Maghiarii-armeni în Regiunea Ocnelor

Noțiuni-cheie: *Maghiarii-armeni,*

Regiunea Ocnelor, PETELEI ISTVÁN, familia SZENKOVITS

Studiind documentele referitoare la nume de familii din Regiunea Ocnelor și cercetând originea acestor familii, ne convingem de existența unor maghiari-armeni și a urmașilor acestora în regiunea amintită. Aceste familii cunosc bine originea lor și se definesc drept maghiari de origine armeană, sau mai simplu maghiari. Alături de familiile cunoscute ce revin des în documente am descoperit recent un nume nou, cel de SZENKOVITS. Am remarcat faptul, că intrând în orice magazin din Sovata, descopeream în fiecare un urmaș al familiei, urmaș care îndeplinea funcția de șef al unității respective, sau fost vânzător în respectiva unitate.

SZOLLÁTH HUNOR

Școala de confesie reformată din Sovata între cele două războaie mondiale II.

Noțiuni-cheie: *școala reformată, politica de instrucție, școli în perioada interbelică, școala de stat*

Sfârșitul primului război mondial, anexarea Transilvaniei, au însemnat schimbări și în sistemul școlar. Noua etapă a sporit rolul social al bisericii reformate, și a celorlalte confesii. Acest rol devine indispensabil, se datorează rețelei școlare întreținută de aceste biserici. În 1923 se deschide școala românească (școala cu limba de predare română), în Sovata. La început școala funcționează într-o clădire închiriată, apoi încep lucrările de construire a unei noi clădiri. Din 1924 limba română devine obiect de învățământ obligatoriu. Noile împrejurări impun ridicarea unei noi clădiri pentru școala reformată. Lucrările au ca început anul 1927. Puterea nouă instalată după primul război mondial impune obstacole

funcționării școlii reformată în toată perioada interbelică. Școala este des amenințată cu închidere. Aceste condiții au impus construirea clădirii noi pentru școală.

KOVÁCS MÓZES

Organizarea excursiei interregionale în Școala Medie „Ády Endre” 1960. (Memoriu) II.

Noțiuni-cheie: *Școala Medie Teoretică „Ády Endre”, organizarea excursiei, excursie pe cale ferată*

În al treilea an școlar am fost dirigintele clasei a IX.-a. Mi-a făcut plăcere să predau, am fost atașat copiilor, m-am simțit bine în școală. Mi-a venit ideea efectuării unei excursii în țară, împreună cu elevii clasei mele. Urma ca excursia să se desfășoare cu trenul. Itinerarul: Sudul Transilvaniei, și prin Banat și Muntenia să vizităm și Dobrogea. L-am atras în organizarea excursiei pe profesorul de matematică CZELLE CZ ISTVÁN, prieten de-al meu, și diriginte al clasei a X.-a. Excursia s-a organizat astfel pentru elevii celor două clase. Propunerea mea fiind acceptată am stabilit itinerarul. Directorul aproba planul nostru. Aveam mult de lucru căci cei 54 de elevi au parcurs în 14 zile 2000 de km.

SZAKÁCS LÁSZLÓ

Natura 2000 – Ocrotirea naturii în secolul 21.

Noțiuni-cheie: *Programul Natura 2000, Regiunea Ocnelor, ocrotirea habitatelor, habitate microregionale*

În era apogeeului dezvoltării tehnologice, în pragul lumii suprainformatizate și a lumii virtuale natura liberă este dezavantajată. Pe plan mondial creșterile demografice,

insistențele pentru o dezvoltare rapidă nu pot fi stabilite. Procesul de schimbări drastice și uriașe reduc sensibil numărul și suprafața habitatelor naturale. Dispar specii de plante și animale, sau ele ajung pe pragul dispariției. Să ne gândim la plantațiile de soia apărute în locul pădurilor tropicale, al junglerol, sau sau la numeroasele case de vacanță ridicate în pădurile, pe câmpiile și fânețele noastre, la antropizarea regiunilor naturale. Astfel ne putem întreba: se poate menține dezvoltarea și generațiile următoare mai beneficiază de ”natura neatinsă”?

DR. JESZENSZKY GÉZA

Spre Europa autonomiilor și a regiunilor

Noțiuni-cheie: *Autonomie, Europa, regimuri politice*

Pe o hartă etnică corect întocmită (ceva rar) a Europei Centrale și de Sud-Est vom vedea că regiuni întregi apar ca un mozaic colorat. Mozaicul se compune din bucăți colorate, reduse ca mărime, apare ca un amestec al diferitelor bucăți în culori variate. Această parte a Europei nu este o topitoare a popoarelor ci o regiune a comunităților alăturate, comunități etnice mândre, conștiente de limba, cultura, religia lor și-și păstrează, apără elementele definitorii ale lor. Dacă cineva ar încerca să contopească aceste comunități ”amestecul” cel ”contopit” s-ar putea exploda.